

Úton járók

Először ők mondták, hogy hozzam el a dolgokat a házból. Hogy az ismerőseiké vagy kiké, és megengedték. Tudtam, hogy nem. Nem igaz, láttam a szemükön, meg ahogy összepillantottak, abban is benne volt. De mégis, ők legalább foglalkoztak velem, rendesek voltak, adtak cigit, néha pénzt, hát velük mentem. Meg azt gondoltam, hogy talán mégis igaz, amit mondtak. Aztán meg ha elkapnak, akkor én fiatalkorú vagyok, és meg is mondanám, hogy én úgy tudtam, hogy van rá engedély. Egyszerű volt végül, csak beugrottam, s már fordultam is meg. Nem volt ott sok minden, csak néhány lánc meg az mp3-as lejátszó meg vagy hatezer forint. Azt elosztottuk, de az én részemet elkérte a Feri.

Akkor jött a többi. Mondták, hogy ezek gazdagok, ezeknek nem számít, egyikét ilyen dolog. Nekem nem volt bátyám, az apám már régen el volt otthonról, senki sem volt, aki szóljon, hogy vigyázzak ezzel, mert később baj lesz belőle. Az utcában meg voltak többen is, akikkel lehetett menni. A fát régebben mi is úgy hoztuk a nehéz teleken, de fűteni kellett, az nem volt baj. De a bemenetel, az már igen.

Akkor volt egy fiú, régről ismertem, az iskolában mondta, hogy tud telefont, csak meg kell szerezni. Csorgott érte a nyálunk, nagyon jó telefon volt, és egy olyan gyereknél, aki csak mutogatta mindig. Úgy csinált, mintha ő többet érne nálunk meg mindenkinél. Attól elvettük. Engem csak belevittek, nem én vettem el, én csak arrébb álltam, aztán jött ez a fiú, hogy megvan a telefon. Kivette a simkártyát, és mondta, hogy tegyem el a telefont. De én nem tettem el.

Pártfogást kaptunk, mert a gyerek anyja följelentett, akitől elvettük. Egy évig vagy talán kevesebb ideig bejártam a pártfogóhoz, normális ember volt, meghallgatott, rendes volt. Először még kicsit meg voltam szeppenve, de aztán láttam, hogy ez nem komoly dolog, nem tehet ellenem semmit. Akkor már más is volt, mert egyszer elkaptak, amikor kijöttünk egy házból, a táskámban volt a vörösréz, összehajtogatva a lemez, 1250 forint volt kilója, sokkal jobb, mint a vas, azért csak 60-70 forintot adnak, de persze abból több is van.

Bevittek, kikérdeztek, nagyon be voltam szarva. De a másik, aki velem volt, az nem annyira, ő elmondott mindent, már tudta, hogy miként folyik a dolog. Nyugtatott, hogy pár nap, és kint leszünk. Úgy is volt, mert fiatalkorú voltam még mindig. Majd lesz tárgyalás, abból kapunk valamit, mivel első elkövetésnek minősül, legfeljebb pártfogást megint. Mondtam, hogy már volt egy ügyem, akkor is csak visszaesőnek nem minősülő bűnismétlő vagyok, mondta az az ember, nagyon járatos volt ebben. Talán felfüggesztett lesz belőle. De én nagyon ideges voltam, mert nem akartam felfüggesztettet. Anyám rendes volt, igyekezett segíteni, meg nyugtatott, hogy nem lesz baj.

***

Még kétszer voltam pártfogás alatt, volt, hogy kijött hozzánk a pártfogó, és azután be kellett járnom. Sokan ismerték nálunk. Kevesebb balhéba mentem bele, mert ki akartam már maradni, de mindig akadt valami. Könnyű pénz volt, és sokszor más nem akadt. Akkor már volt élettársam is, nemsokára jött a gyerekek. A hátsó szobát kimeszeltük, átjött az unokatestvérem, segített, hozott tévét, felszerelte az antennát. Bútort is kaptam innen-onnan, nem kellett sok. Rendes járólapot raktunk le, kifestettem, kicsempéztem a fürdőszobát is, az közös volt anyámékkal. Bejött egy kis pénz, vettem számítógépet, az asszony internetezhetett otthon, vagyis az élettársam. Autóm nem volt, de volt az unokatestvéremnek meg másoknak is.

Mentünk építkezésekre, sokat dolgoztam, legtöbb helyen megbecsültek. Nem nehezebb dolgozni, mint leszerelni egy csatornát, nem esett nehezemre. De télen nem volt elég meló, akkor hol ez akadt, hol az. Jártunk vasazni, leadtuk a MÉH-be. De ez nem volt lopás, mert elkértük, vagy valaki szólt, hogy kitétek valahol vasat. Én ritkán jártam, csak ha éppen más nem volt.

Aztán bekerültem. Nem is hittem, hogy ilyen lehet, de már nem voltam fiatalkorú. Bevittek, előzetesen maradtam. Hat hónapot voltam bent, az volt a legrosszabb addig, pedig előtte se volt könnyű. Nem tudtam, mi lesz az ügyemmel, letöltendő kapok, vagy mást, a bizonytalanság kikészített. Fél év után volt tárgyalás, 9 hónap börtönt kaptam 3 évre felfüggesztve. A hat hónap alatt alig láttam az asszonyt, mindig voltak a nyakamon, nem lehettem magamban még egy percre sem, még a budin sem. Utólag viszont tudom, hogy nagyon jó hely volt, nem mászott senki a képembe, békén hagytak. De mikor kiengedtek, sírtam, és azt mondtam, többé nem kerülök be.

Dolgoztam, amikor volt mit, értettem a kocsikhoz, ügyes a kezem, szereltünk. De végül ebből nem lett semmi, mert mások nagyban foglalkoztak autóval, nekünk nem adtak munkát, mondták is, hogy hagyjuk.

Bent viszont rászoktam a fűre. Mást is használtak bent, kávéfőzőn át főztek teát, meg rengeteg kávé ittak, vagy szereztek ragasztót. Nekem a szobatársam adott, megnyugtató, hogy erre nem szokom rá, elfelejtem a gondokat, jó volt. Kint viszont gyakran kellett, de azután leálltam róla, egyszerűen nem volt rá pénzem. Mentem segédmunkázni, hívtak gyakran, mondtam már, jól dolgoz-

tam. Jó volt a pénz, a kisfiam akkor már járt, az élettársam a kislánnyal volt terhes. Nem panaszkodhattam. Csak azután megint jött a pénztelenség, kevesebb lett a munka. És persze pontosan ekkor találtak meg azok, akik korábban belevittek a dolgokba. Veregették a vállam, és sajnálták a dolgot, kibékültünk. Nem láttam, hogy milyenek, mert úgy tűnt, ők is rosszul jártak, meg rendesek voltak megint velem. Adtak pénzt, elmentünk lomizni, abból sok pénz lett, azt hittem, talán most megnyugodhatok.

De ritkán volt ilyen, én pedig nem számítottam rá, hogy az a pénz olyan hamar elmegy, mert csak évente egyszer-kétszer lehet ezzel keresni. Segédmunka szinte semmi sem volt. Könnyen rábeszéltek, hogy bemegyünk egy-két helyre, lesz elég pénz egy évig is, azután megint dolgozhatok rendesen. Ha ma mondanák, baltával kergetném el őket.

Tényleg lett pénz rendesen, karácsonyra DVD-lejátszót meg plazmatévét vettem, azon nézte a kisfiam az Oroszlánkirályt, úgy örült, csillogott a szeme. Meg hűtőgépet is hoztam, az asszony alig hitte el. Ezután újra elmentünk, de ekkor már figyelték a két ismerősömet a rendőrök. Nem tagadtunk semmit. Nekem még tartott a felfüggesztetem, így megkaptam a kilenc hónapot meg a későbbi balhékért még tizennyolc hónapot, összesen két évet meg három hónapot. Vácra kerültem, ott kértem a fegyházasítást. Ez azt jelenti, hogy magasabb védelmi kategóriájú helyre kérem magam, és ezért elengednek a büntetésemből.

Mikor kijöttem, már mindig kellett valami, akár ragasztó is vagy húsz filter teán átfőzött kávé. Vagy orvosságra ittam, akármi. Korábban is dohányoztam, tizenegy éves koromtól, de attól kezdve kellett a napi négy doboz. Az élettársam összeállt azzal a cimborámmal, aki nem került be, mert csak harmadrendű vádlott volt. Azt hittem, amikor megtudtam, hogy ölni fogok. De nem öltem. Talán még örültem is ennek. Legalább nem kell gondoskodnom senkiről, a gyerekeket is vitték. Szóval, magam alatt voltam. Már nem érdekelt, honnan van pénz.

Az unokatestvérem, akinek a családja piacozott, meg a nővérem, aki hazaköltözött Németországból, ők fogták pártomat. Szereztek munkát, adtak pénzt, elintézték a papírjaimat, ideiglenes segílyt, ilyesmit. A gyerekeimet segítettem, de gyakran nem volt mivel. Nem voltunk házasok, így nem perelhetek. De nem is kellett, mindig hazaadtam, amikor volt valamim.

Felköltöztem Pestre. Voltak ott ismerősök, hozzájuk. Ott nem ismertek, csak annyit tudtak, hogy ültem. Lett egy nőm, kezdtem egyenesbe jönni. Megint dolgoztam, több munka akadt. Megint lett ez, az. Rendes nő az új élettársam, pedig Pesten sok a rossz ember. Ekkor történt az is, hogy megint orvosságra ittam, és hentesbárddal megkergettem egy haragosomat, aki tartozott. Ganéj ember volt, de csak azért úsztam meg, mert nem lett sérülés: nem értem utol. Imádkoztam, hogy vissza ne kerüljek. Jött a gyerek megint, és úgy döntöttem, nem hagyom, hogy úgy járjon, mint én. Visszaköltöztem az asszonnyal unokatestvéremhez, és feljártam Pestre, egy étteremben mosogattam.

***

Most megvagyok. Van néhány dolog a lakásban, nem minden, szegényesen, de élünk. Ha eljön egy régi barát, leültetem, megkínálom, beszélünk a régi dolgokról, régi emberekről, kivel mi van. Ő elmondja, hogy van a család, én is. De ha szóba kerül, hogy lenne valami, akkor csak csóválom a fejemet. Ilyenkor azt mondom, nekem hat évre felfüggesztett, hároméves börtönbüntetés van a fejem felett. Én már nem fogok visszakerülni. Eleinte még győzködtek, hogy ebből nem lesz baj, teljesen tuti ügy, ennyit meg ennyit szerzünk. De én mindig tovább csóválom a fejem. Akarom látni a gyerekeket, ahogy iskolába járnak, meg felnőnek. Egyre kevesebben jönnek hozzám ilyesmivel.

Néha szerzek egy kis italt, de ritkán van rá pénz. A gyerekek elől kellene elvenni, akkor inkább nem. Néha érzek nyomást a fejemben, egy hónapja egyszerre remegni kezdtem, nem tudtam megfogni semmit, hullott ki a kezemből minden. De ettől még rendben vagyok. A nagyfiam már jár a lányok után, sudár gyerek lett. Csendes, minden szerszám jól fog a kezében. Apámtól örökölte ezeket. A lányom jó tanuló, neki rendes élete lesz, imádni való gyerek, nevet rám örökké. A kisebb fiammal mindig baj van. Belenézek a szemébe, és látom, hogy pontosan olyan, mint én. Akkor mindig elszomorodom.

Litográfia, 1977